

Gemeente van Jezus Christus,

*'Maar uit de stronk van Isai schiet een telg op,
een scheut van zijn wortels komt tot bloei' (Jes 11:1).*

Wat dood lijkt is weer tot bloei gekomen, wat hopeloos verloren lijkt, blijkt een nieuw begin in zich te dragen. Dorre en droge aarde die weer vrucht draagt, een toekomst in de knop gebroken, die zomaar weer uitbot. Er is soms zoveel donkerte om ons heen, zoveel dat verloren gaat, dat wij vaak niet meer durven hopen op een nieuwe toekomst, een nieuw begin. Want als je je instelt op het donker, dat het steeds hetzelfde liedje is, dan valt het allemaal niet zo tegen. Zo houden we onszelf soms voor. Maar Jesaja en Lucas nodigen ons uit om onze blikrichting te veranderen, om niet langer blind te staren op wat er allemaal mis is aan deze wereld, maar te kijken naar de kleine tekenen van hoop: dorre takken die weer bloeien gaan, groene twijgen die de koude winterrijp trotseren.

Jesaja leefde in een gespannen politieke tijd. In de achtste eeuw voor Christus hangt er geweld in de lucht. Vanuit het Oosten is het geweld opgelaaid. Koning Assur van Assyrië zou oprukken en Juda in de as leggen. Dat blijkt wel uit het voorgaande hoofdstuk. Vol van dreiging zijn de woorden in Jesaja 10. Steeds dichterbij komen ze: de legers van koning Assur. Dwars door dorpen trekken ze en over bergen en heuvels heen. Ravijnen en rivieren steken ze over. Dreigend stormen ze op Juda af.

Het visioen van Jesaja ademt paniek en ontredde. Rama siddert van angst. Gil het uit Bat-Gallim! Laïs, geef gehoor! Neem de kreten over Anatot! (Jes 10:b29-30). Tegen vrouw Sion wordt een vuist gebald. Nietsontziend, rovend en plunderend gaan ze hun vernietigende gang. Het lied van de oorlog. De verwoesting van de aarde, van dorpen en steden, zoals het vandaag gezongen wordt in Gaza, op de Westelijke Jordanoever. De vernietiging die oorlog en geweld met zich meebrengen. Niet alleen mensen lijden daaronder, maar ook Gods schepping. Slechts enkele bomen blijven er over, schrijft Jesaja in vers 19. Een kind kan ze tellen. En dan die woorden in vers 33 en 34:

*God, de Heer, van de hemelse machten,
houwt met geweld hun takken af;
de hoogste bomen worden omgehakt,
de statigste stammen komen ten val.
Met een bijl kapt hij de struiken weg.
heel de Libanon wordt door de Machtige geveld.*

Het Libanonwoud, met haar imposante, statige bomen... die brede en sterke takken. Ze zijn geveld, omgehakt. Het is een treurbeeld voor wat er met de stam van David zou gebeuren. Jesaja kijkt verdrietig voor zich uit, ergens buiten de muren van Jeruzalem. Zijn ogen vallen op een omgehouden stronk, die nog na smeult van het verwoestende vuur. En zo is het ook gesteld met koningshuis van Juda. Ontworteld, omgehakt, ter ziele. Door een gebrek aan moed, aan visie en durf. Die boomstronk is beeld van een gebroken toekomst. En dat zo horen we aan het einde van Jesaja 10 is hun eigen schuld. Want het is God zelf, de Heer van de hemelse machten die hun takken afbreekt, die de bijl aan de wortel staat. Want het volk van Juda is zwanger van

onrecht: stelen, roven, plunderen, vertrappen, uittrekken... het is het oude lied van onderdrukking en onrecht.

Zo kan een mens zich soms voelen. Te vaak op je ingehakt, je kunt je ontworteld voelen door wat je overkomen is. Moe, opgebruikt. Een schim van wie je ooit was. En toch, ondanks alles. Je wortels die verlangen naar water. Eens zal het in mij weer leven, dan zal ik opstaan! Jesaja kijkt opnieuw naar die boomstronk, en dan ziet hij nieuw leven. De grondtekst heeft in vers 11:1 die verwante woorden die je zou kunnen vertalen met 'tronk', 'wortel' en 'twijgje'. De Statenvertaling heeft hier: 'want er zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isai, en een scheut uit zijn wortels zal vrucht voortbrengen'.

Die kale, verkoelde boomstronk lijkt ten dode opgeschreven, maar als Jesaja aandachtig kijkt dan ziet hij hoe aan de droge, kale wortels, een twijgje is ontsprongen. Een klein, groen knopje is ontloken aan de dode stomp. Jesaja blijft ernaar kijken. En dan ziet hij het: één van de wortels is weer uitgelopen. Wat een belofte. In die dode stronk is nog kracht. Ze zal weer groeien, want er is nieuw leven!

En dan zingt Jesaja. Gods Geest komt over hem. De stam van Isai zal weer bloeien. Er zal een redder opstaan, een loot uit de stam van David. Een nieuwe koning zal opstaan. Op hem zal Gods Geest rusten. Hij zal met mensen omgaan zoals God het doet. Barmhartig en rechtvaardig. Alles wat hij doet ademt eerbied voor God en zijn schepping. Hij spreekt wijze, verstandige woorden. Zijn heerschappij getuigt van krachtig en verstandig beleid. Deze koning is betrouwbaar in alles wat hij doet. Je kunt op hem bouwen. Zijn koninkrijk is anders dan alle voorgaande: gericht op vrede, heilheid, recht voor alle mensen.

Een nieuw visioen dringt zicht op: wolf en lam slapen samen, een panter vlijt zich naast een bokje neer, kalf en leeuw zullen samen weiden, en een kleine jongen zal ze hoeden. Niemand doet nog kwaad op Gods heilige berg; eindelijk daagt de vrede van de bergen. Al wordt een boom omgehouden, er blijft voor hen altijd hoop, dat een nieuw twijgje zal ontspruiten. Ook in het boek Job komen we dat tegen:

*Voor een boom is er nog hoop:
als hij wordt omgehakt, loopt hij weer uit,
er blijven nieuwe loten komen.
Al wordt zijn wortel in de aarde oud,
al gaat zijn stronk dood in de grond,
zodra hij water ruikt, bot hij weer uit
en vormt twijgen, als een jonge scheut.
Job 14:7-9.*

Ook wanneer alles vruchteloos lijkt, kan het zomaar gebeuren dat onverwachts een nieuwe toekomst ontluikt midden in de nacht. In dat kleine scheutje aan die boomstronk hervond Jesaja de hoop. Hij zag het voor zich: hoe uit dat ene scheutje een sterke boom zal groeien die veel vruchten zal dragen. Ook het Lucasevangelie gaat over een nieuwe toekomst die ontkiemt. Lucas neemt ons mee naar Nazareth in Galilea, naar een meisje dat Maria heet. Ze is uitgehuwelijkt aan Jozef, een afstammeling van David. Maar het leven van deze jonge vrouw wordt op z'n kop gezet

door de engel Gabriël die zomaar haar huis binnenwandelt. Het woord engel betekent niets anders dan 'boodschapper van God'.

En zo gebeurt vaak ook in ons eigen leven: dat God onverwacht op je deur klopt en je zomaar in een andere richting stuurt. De woorden van de engel zijn vol van Gods zegen: 'wees gegroet Maria, begenadigd ben je. De Heer is met jou' (Lc 1:28). In dat woord begenadigd kun je het woord genade horen. En dat is ook precies wat hier gebeurt. Deze engel, deze boodschapper Gods, is gekomen om Maria zijn gunst aan te zeggen. Luister maar naar vers 30-31:

*Wees niet bang Maria,
God heeft je zijn gunst geschonken.
Luister, je zult zwanger worden en een zoon baren.
En je moet hem Jezus noemen.*
Lucas 1:30-31

Maar dat niet alleen. Want Gods genade is veel breder, veel weidser dan enkel het leven van deze jonge vrouw. Ten eerste is er zegen voor Israël. Want de zoon die zij ter wereld zal brengen zal 'Zoon van de Allerhoogste' genoemd worden. In die titel resoneren allerlei profetische beloftes mee. 'Zoon van de Allerhoogste' is in het Oude Testament een titel die gegeven werd aan de koningen van Israël. In die tijd had Israël al lang geen koningen meer. Maar de profeten hadden het beloofd. Jesaja had het zelf gezien: er zal een twijg ontspringen, het huis van David zal weer leven.

Maar er is meer: aan dit koningschap zal geen einde komen. Dat is de belofte. Voor eeuwig zal deze zoon koning zijn over het volk van Jakob. De profeten hadden het gezien: er zal een Messias opstaan in Israël. En deze koning zal een nieuw rijk van vrede stichten voor alle volken. De hele wereld zal erdoor veranderen. En nu zegt deze engel dat deze toekomst nu zal aanbreken. Dat de vrede nu op handen is. Gods genade is nu ontloken. Zelfs de woestijn zal weer bloeien. Een ongelofelijke boodschap, vol van toekomst, van licht.

Hoe reageer je als zulke grote woorden tot je gesproken worden? Maria reageert in de eerste plaats met verwondering. 'Hoe zal dat gebeuren', zijn haar woorden. Ze kan het niet goed bevatten. Hoe dan? Het is ook geen wonder. Het zal je maar gebeuren; dat aan jou gezegd wordt dat je zwanger zult worden, en dat jouw kindje de lang verwachte Messias is, de redder van deze wereld. Maria stelt vragen. Hoe kan zij zwanger worden zonder man? Wat er met kerst gebeurt gaat ook alle logisch denken te boven. Een meisje dat nog nooit gemeenschap kende, een maagd die zwanger wordt van Gods barmhartigheid. Gods liefde die in een kind onder de mensen komt wonen. Het is ook wonderlijk en haast niet te vatten.

Maria denkt erover na. En dat is eigenlijk een mooie reactie. Reageren met verwondering betekent dat je openstaat, dat je je laat raken door het geheim van kerst. Dat je met verbazing, maar ook met ontroering luistert naar wat de engel zegt. Zoals een kind dat minutenlang kan kijken naar een bloem. Verwondering, vreugdevolle verbazing over het leven dat bloeien gaat.

De engel stelt Maria gerust: de heilige Geest zal haar werk doen en over haar komen. De Allerhoogste zelf zal met zijn kracht haar overschaduwen, zoals een boom die beschutting biedt. Maria aanvaardt wat de engel zegt. Dat is haar tweede reactie. Aanvaarding; er is geen tegensputtering bij haar. Geen verzet. En als de engel begint te vertellen over haar tante Elisabeth, dan bloeit haar hart open. Verwondering maakt plaats voor een zeker weten. Inderdaad: haar tante die onvruchtbaar was, is in de zesde maand van haar zwangerschap. Voor God is niets onmogelijk. Wat onvruchtbaar leek laat hij weer bloeien. Zelfs een afgehouwen stronk kan weer uitlopen.

En nu zegt Maria: de Heer wil ik dienen! 'Mij geschiedde naar uw woord' heeft de Statenvertaling in vers 36. Maria maakt in die ontmoeting met de engel een ongelofelijke geloofsgroei door: van vragen en verwondering, naar zeker weten, om uiteindelijk uit te komen bij dienstbaarheid. Ik zal doen wat u zegt! Ik ben uw dienares. Maria is een ongelofelijk voorbeeld van geloof, van trouw en dienstbaarheid. Een roos die bloeien gaat. En die groei zie ik ook, al is ze klein en kwetsbaar, onder ons gebeuren. Mensen die samen op weg gaan en zo tot geloof komen; mensen in wie het zaadje ontspringt. En dan, stapje voor stapje verder gaan op de weg door dienstbaar te worden. Wat een zegen. Wat een geschenk! Geloof het nu maar. God is met ons. Hij is Immanuël.

Uit barre wintergrond is er een roos ontloken.
Laat je verwonderen door het mysterie van kerst.
Dat God onder ons komt wonen.
En ga net als Maria diezelfde weg.
Vol van stille verwondering,
je voeten zettend op Gods weg.
Zodat je zeggen kunt:
Mij geschiedde naar Uw wil.
U zal ik dienen!
Kome wat komen zal.
Amen.